

استاد شطرنج در برابر شطرنج باز آماتور

ماکس ایوه-والترمیدن

ترجمه: امیرحسین شفیعی-حسین حبیب پور

استاد شطرنج

در برابر

شطرنج باز آماتور

به نام خدا

استاد شطرنج

در برابر

شطرنج باز آماتور

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

نویسندگان: ماکس آیوه و والتر میدن

Max Euwe and Walter Meiden

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مترجمان: امیرحسین شفیعی، حسین حبیب‌پور

- سرشناسه : ایوه، ماکس، ۱۹۰۱ - م. :
Euwe, Max
- عنوان و نام پدیدآور : استاد شطرنج در برابر شطرنج‌باز آماتور / نویسندگان ماکس ایوه و والتر میدن؛ مترجمان امیرحسین شفیعی، حسین حبیب‌پور.
- مشخصات نشر : شیراز: ارم شیراز، ۱۳۹۵.
- مشخصات ظاهری : ۲۱۶ ص.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۹۷-۵۳-۹
- وضعیت فهرست نویسی : فیا
- یادداشت : Chess master vs. chess amateur, 1994. : عنوان اصلی :
- موضوع : شطرنج - مسائل
- شناسه افزوده : میدن، والتر، ۱۹۰۷ - م.
- شناسه افزوده : Meiden, Walter E
- شناسه افزوده : شفیعی، امیرحسین، ۱۳۶۳ - مترجم
- شناسه افزوده : حبیب‌پور، حسین، ۱۳۵۷ - مترجم
- رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ ۵۹۵/۱۲۵۱ GV
- رده بندی دیویی : ۷۹۴/۱۲
- شماره کتابشناسی ملی : ۴۳۲۱۶۰۵
- استاد شطرنج در برابر شطرنج‌باز آماتور / شطرنج
- مؤلفان: ماکس ایوه - والتر میدن
- مترجمان: امیرحسین شفیعی - حسین حبیب‌پور
- طراح جلد: پروانه قاسمی
- نمارگان: ۱۰۰۰
- قطع: وزیری - تعداد صفحات: ۲۱۶
- ناشر: انتشارات ارم شیراز - مدیر مسئول انتشارات: دکتر مسعود صفار
- نشانی ناشر: شیراز، میدان دانشجو، جنب بانک ملی، مجتمع پزشکی نشاط، طبقه چهارم
- وب سایت: www.erampub.ir - تلفن: ۰۷۱۳۶۴۶۲۰۷۷، ۰۷۱۳۶۴۶۲۰۵۸
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واصف
- بها: ۱۶۰۰۰ تومان
- نوبت چاپ: اول
- طبق قانون حمایت از آثار مولفین و مترجمین، تمامی حقوق جهت مؤلف و ناشر بر اساس قرارداد فی مابین محفوظ است و هرگونه کپی برداری ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

به نام خداوند لوح و قلم

پیش‌گفتار مترجمان

کتابی که پیش رو دارید اثر دکتر ماکس ایوه قهرمان اسبق جهان و ریاضیدان هلندی است. سخن گفتن در باب نویسنده کتاب ضرورتی ندارد، چرا که ایوه نزد تمامی بازیکنان حرفه‌ای شطرنج کاملاً شناخته شده است. این کتاب مانند اثر ارزشمند دیگر نویسنده (راه استادی در شطرنج) شامل ۲۵ بازی آموزنده بین استاد و آماتور است و در واقع، مکمل کتاب یاد شده محسوب می‌شود. در این کتاب نیز تمامی بازی‌ها از ابتدا تا انتها به صورت حرکت به حرکت شرح داده شده‌اند و مسائل استراتژیک، تاکتیکی و قواعد کلاسیک شطرنج به نحو احسن توضیح داده شده‌اند. البته کسانی که علاقمند به یادگیری و جزئیات شروع بازی هستند بهتر است به کتاب‌های به روز گشایشی مراجعه نمایند.

هر چند پیش از ترجمه این کتاب، دوستان ترجمه کتاب‌های جدیدتر را پیشنهاد می‌دادند، ولی به عقیده بسیاری از استادان شطرنج بررسی قواعد و اصول حاکم بر بازی‌های کلاسیک شطرنج به عنوان بخش بسیار مهمی از دانش شطرنج باید در اولویت آموزش قرار گیرد. بی‌شک شطرنج از زمان نگارش این کتاب گسترش فراوانی یافته است اما، این موضوع به هیچ وجه اعتبار کتاب حاضر را مخدوش نمی‌کند. یادگیری اندیشه‌های مدرن شطرنج بدون فراگیری قواعد کلاسیک و پایه‌ای شطرنج کاری بیهوده و اشتباه است. البته نویسندگان کتاب نیز در لابلای متن بارها بدین نکته اشاره کرده‌اند که هر کجا لازم باشد بازیکن خلاق می‌تواند برای دستیابی به هدفی خاص و دقیق احکام جزمی را کنار بگذارد و آن‌ها را همچون وحی منزل نداند. این دیدگاه نادرستی است که می‌توان یک پوزیسیون پیچیده شطرنج را بدون دانستن اصول بنیادی شطرنج ارزیابی نمود.

یکی از اهداف اساسی مطالعه کتاب پیش‌رو آشنایی با روند تفکر و طرح‌ریزی یک استاد و چگونگی اجرای آن طرح می‌باشد. جالب توجه است که ما تمامی حرکات شاخه‌های اصلی و فرعی همه بازی‌های این کتاب را توسط نرم‌افزارهای پیشرفته امروزی بررسی کردیم و متوجه شدیم که بیشتر ارزیابی‌ها و شاخه‌های ارائه شده از هم‌خوانی بسیار خوبی با تحلیل‌های رایانه‌ای برخوردار هستند که از هوش، درایت و مهارت شطرنجی کم‌نظیر دکتر ماکس ایوه حکایت دارد.

به نظر مترجمان برای یادگیری بهتر و بهینه‌تر مطالب این کتاب بهتر است که از دو صفحه شطرنج استفاده شود: یکی برای چیدن شاخه اصلی بازی و دیگری برای بررسی شاخه‌های فرعی. همچنین توصیه می‌شود که در صورت امکان کتاب به صورت گروهی مطالعه و تمرین شود.

در ترجمه کتاب حاضر با چندین مرتبه بازخوانی تلاش گردیده است تا از بروز هرگونه اشتباه خودداری شود، ولی هیچ آفریده انسانی خالی از اشتباه نیست. از این رو، تذکر و راهنمایی خوانندگان عزیز و دوستداران شطرنج در تصحیح و ارتقاء کیفیت چاپ‌های بعدی مایه قدردانی مترجمان خواهد بود. در پایان جا دارد که از تمامی دوستانی که ما را در چاپ این کتاب یاری نمودند به ویژه آقای خلیل حسینی کمال تشکر را ابراز داریم.

امیرحسین شفیعی، حسین حبیب‌پور

بهار ۱۳۹۵

نشانی پست الکترونیک مترجم نخست:

shafiee.amirhossein@gmail.com

پیش گفتار مولفان

این کتاب صرفاً نحوه شناسایی و بهره‌برداری از بازی ضعیف حریف را نشان نمی‌دهد، بلکه در توضیحاتی که ارائه شده است ماهیت شطرنج را کاملاً بررسی می‌کند و جنبه‌های مختلف بازی شطرنج را، آن موقع که در بازی‌ها پیش می‌آید، شرح می‌دهد.

زمانی که یک استاد با یک آماتور بازی می‌کند، او به طور معمول در مقایسه با بازی با یک استاد، با نوعی متفاوتی از بازی که سرشار از حرکات ضعیف و اشتباهات است مواجه می‌شود. این دقیقاً همان حرکات ضعیف و اشتباهاتی است که آماتور در هنگام بازی با آماتور دیگر با آن روبرو می‌شود.

ماکس ایوه

والتر میدن

چه راهی بهتر از این وجود دارد که آماتور چگونگی بهره‌برداری از بازی ضعیف حریف آماتورش را با مطالعه نحوه برخورد یک استاد با چنین پوزیسیون‌هایی بیاموزد؟ اگر مشاهده می‌کنید که بازی‌های درخشان پل مورفی در برابر استادان قرن نوزدهم برای بسیاری از آماتورهای امروزی بسیار آموزنده‌تر از پیروزی با ظرافت یک استاد بزرگ در برابر استاد بزرگی دیگر از قرن بیستم است، دقیقاً به این علت است که پیروزی‌های مورفی بر حریفان بسیار ضعیف‌تر از خودش، بطور واضح تر حداکثر نحوه بهره‌برداری از اشتباهات حریف ضعیف‌تر را نشان می‌دهد.

این کتاب از بیست و پنج بازی بین استاد و آماتور تشکیل یافته است. آماتور گستره وسیعی را شامل می‌شود: از بازیکنان ضعیفی که حرکاتی انجام می‌دهند که هیچوقت در بازی استادان یافت نمی‌شود تا آماتورهایی که شطرنج را مطالعه کرده‌اند و از تکنیک قابل‌توجهی برخوردار هستند اما از بکارگیری مفاهیم استراتژیک پوزیسیون ناتوان هستند. از آنجا که بازی‌ها به خودی خود فاقد اهمیت خاصی هستند، از ذکر اسامی بازیکنان خودداری کردیم. معیار ما برای انتخاب یک بازی صرفاً این نبود که یک استاد با یک آماتور رقابت می‌کند، بلکه معیار این بود که یک استاد به طریقی متقاعدکننده نشان می‌دهد که چگونه از اشتباهات نمونه‌وار حریف آماتور می‌توان بهره‌برداری کرد.

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان	مقدمه	بازی
۶	موضوع	گشایش	
۲۰	شبکه مانی	گشایش برد	۱
۲۵	شاخه مردود	گشایش غیر معمول اسب جناح شاه - دفاع دامیانو	۲
۳۰	ویژگی‌های مبتدی	گشایش چهار اسب	۳
۳۷	بازی مناسب در برابر مبتدی	گشایش غیر معمول (1.e3)	۴
۴۴	بازی یاز	گشایش پونزیانی	۵
۵۲	ایده‌های گشایش‌های کتابی	دفاع فرانسوی (3.e5)	۶
۵۹	حمله تضمین شده و تضمین نشده	گشایش پیاده شاه غیر معمول (1.e4 e5 2.♗h5)	۷
۶۹	استفاده از برتری در گسترش	گشایش چهار اسب	۸
۷۸	بهره‌برداری از شاخه غیر کتابی	گامبی وزیر رد شده (3...c5)	۹
۸۵	بهره‌برداری از پیش‌بودن در تمپو	گشایش نیمه-ایتالیایی (3...h6)	۱۰
۹۲	استفاده از برتری در فضا و زمان	دفاع فیلدور	۱۱
۹۷	قطع ارتباط بین دو جناح	روی لویز (3...♟ge7)	۱۲
۱۰۳	بازی در برابر فیلکتو	فیلکتوی دوگانه	۱۳
۱۱۱	فرمول‌بندی مجموعه‌ای از طرح‌های استراتژیک	فیلکتوی جناح شاه	۱۴
۱۱۹	تمپو و نیم‌تمپو	بازی ضد مرکز	۱۵
۱۳۰	فرمول‌بندی یک طرح مانی	گامبی وزیر پذیرفته	۱۶
۱۴۳	ماهیت گامبی	گامبی ضد مرکز	۱۷
۱۵۱	جستجوی بهترین حرکات تاکتیکی	گامبی گورینگ (بازی اسکاتلندی)	۱۸
۱۵۹	قربانی فیل در h7	گامبی وزیر رد شده-شاخه مارشال	۱۹
۱۶۷	زمان نادیده گرفتن "ابتدا گسترش"	گامبی وزیر رد شده-شاخه مارشال	۲۰
۱۷۴	خانه قوی و فیل خوب	دفاع فرانسوی-شاخه کلاسیک	۲۱
۱۸۶	بازی در دو جبهه	دفاع فرانسوی-شاخه ویناور	۲۲
۱۹۲	تجمع نیرو	دفاع فرانسوی-شاخه آلخین-چاتارد	۲۳
۲۰۱	قربانی سوار برای کشاندن شاه دشمن به محیط باز	گامبی شاه پذیرفته-شاخه آلکاتر	۲۴
۲۰۸	بازی بر علیه شاه در مرکز صفحه	زیوکویانو	۲۵

آماتور هنوز به طور کامل روش درست بازی شطرنج را نیاموخته است. او در معرض خطا است. او در مقایسه با استاد: درک سطحی تری از بازی دارد، دقت کمتری دارد، پیامدهای حرکات را به خوبی نمی بیند و توان آنالیزش محدودتر است. آماتور نسبتاً یا حتی کلاً با بازی های درخشان گذشته و با بازی های مسابقات امروزی نا آشنا است.

۴- گستره آماتورها

گستره آماتورها وسیع است و انواع آماتورها چنان متعدد است که طبقه بندی شان را دچار مشکل می کند. بعضی آماتورها به قدری قوی هستند که به سطح استادان نزدیک می شوند، عده ای چنان ضعیف هستند که در تعداد اندکی حرکت می بازند، برخی با دقت بازی هایشان را برنامه ریزی می کنند، گروهی حرکت به حرکت، بدون لحاظ کردن رابطه بین حرکات، بازی می کنند. آماتورهایی هستند که دید تیزی در فرصت های تاکتیک دارند ولی کوچکترین درکی از برنامه ریزی استراتژیک و بازی پوزیسیونی ندارند. عده ای هم هستند که بر اثر مطالعه کتاب های شطرنج و بازی استادان، درک خوبی از یک پوزیسیون خوب بدست آورده اند ولی تمایل آنها به پیروی از قواعد کلی، کاملاً آن ها را از هنر بهره برداری حداکثری از موقعیت تاکتیکی یک پوزیسیون محروم ساخته است. آماتورهایی وجود دارند که از گشایش های کتابی هیچ نمی دانند ولی از یک حس غریزی شدیدی در مورد یک پوزیسیون خوب در شطرنج برخوردار هستند. گروهی هم هستند که ده ها شاخه کتابی را بلد هستند ولی به محض اینکه به پایان گشایش های کتابی رسیدند، هیچ ایده ای در مورد اینکه چرا آن شاخه ها بهترین هستند و یا اینکه در وسط بازی با پوزیسیون حاصله چه باید بکنند، ندارند.

الف- بازیکنان شطرنج

۱- گستره بازیکنان شطرنج

بازیکنان شطرنج در گستره ای از خیلی قوی تا خیلی ضعیف قرار می گیرند. آنها از بازیکنانی تقریباً بدون اشتباه تا بازیکنانی که به دفعات مهره از دست می دهند را شامل می شوند.

تقریباً در همه کشورهای که شطرنج بازی می شود، بازیکنان بر اساس قدرتشان به استاد بزرگ، استاد و آماتور طبقه بندی می شوند. در ایالات متحده، آماتورهایی که در مسابقات شرکت می کنند با عنوان بازیکنان رده A، B، C و D تقسیم می شوند. در برخی کشورها، این طبقه بندی به صورت استاد منطقه ای، استاد ملی، استاد بین المللی و استاد بزرگ می باشد.

۲- ویژگی های یک استاد

استاد کاملاً با تکنیک اداره هر بخش بازی (شروع، وسط بازی و آخر بازی) آشنا است. او بازی را در یک مجموعه می بیند که در آن هر حرکت، قسمتی از یک مفهوم استراتژیکی و تاکتیکی خاص محسوب می شود. او با تیزهوشی امکانات تمامی پوزیسیون ها را ارزیابی می کند. او قادر است با دقت آنالیز کند و به صورت نسبتاً دقیق پیامدهای هر حرکت را پیش بینی کند. او اصول اساسی حاکم بر پوزیسیون های گوناگون را درک می کند. بازی تاکتیکی او دقیق است و اشتباهات کمتر و جزئی تری نسبت به سایر بازیکنان دارد. او با تعداد بسیار زیادی از بازی های گذشته آشنا است و به خوبی به شاخه های متداول در بازی های مسابقات امروزه واقف است.

۳- نشانه های یک آماتور

برنده کسی است که دید عمیق تری نسبت به امکانات تاکتیکی شدید پوزیسیون دارد و قادر است پیش تر محاسبات بیشتری را انجام دهد.

۶- آماتور در برابر آماتور

وقتی که آماتور با آماتور بازی می کند، بازی معمولاً با تعداد مشخصی از حرکات ضعیف یا اشتباهات فاحش یا هر دو آسیب می بیند. این حرکات ممکن است دارای ماهیت تاکتیکی یا استراتژیک باشند. این حرکات ضعیف و اشتباهات فرصتی شگرف به حریف می دهد تا برتری هایی گاه کوچک، گاه بزرگ کسب کند. ولی در بسیاری از موارد، آماتور نمی تواند درک کند که حریفش حرکت ضعیفی انجام داده است و او اکنون در وضعیت بهتری است و در نتیجه، موفق به بهره برداری حداکثری از موقعیت پیش آمده نمی شود. در عوض، او اغلب حرکت ضعیفی انجام می دهد یا به نوبه خود مرتکب اشتباه می شود. بنابراین، بارها اتفاق می افتد که کفه ترازو به دفعات در حین بازی جابجا می شود و حتی گاهی این امر، حرکت به حرکت روی می دهد. به عنوان مثال، در زمانی خاص آماتور الف از برتری برخوردار است که از آن استفاده نمی کند. یک حرکت بعد به علت بازی بی دقت بازیکن الف، حریف او، آماتور ب، صاحب برتری می شود و مدت کوتاهی پس از آن بر اثر بازی بی منطق بازیکن ب، آماتور الف مجدداً برتری می یابد و حتی پیروز می شود.

۷- استاد در برابر آماتور

هنگامی که استاد با آماتور بازی می کند، در واقع بازیکنی که تقریباً هیچ حرکت ضعیف یا اشتباهی انجام نمی دهد و شطرنج را کاملاً درک می کند، با کسی که حرکات ضعیف و اشتباهات متعدد انجام می دهد و شطرنج را به اندازه ای محدود درک می کند، رقابت می کند. در چنین بازی هایی، روش استاد این است که

هنگامی که استاد با استاد بازی می کند، حرکات گشایشی به طور عادی از تئوری شطرنج پیروی می کند، البته گاهی برخی نوآوری های به دقت تدارک دیده شده، به کار برده می شود. استادان معمولاً با تساوی تقریبی به وسط بازی می رسند. از آن به بعد، اگرچه استادان خود به تنهایی سکان دار هستند، بازی معمولاً عاری از اشتباهات تاکتیکی است. به عبارت دیگر، هیچ سوار یا پیاده ای با بی دقتی از دست نمی رود و پوزیسیون به واسطه بازی تاکتیکی اشتباه نابود نمی شود. بسیاری از بازی های استادان در شاخه های استراتژیک مستحکم بازی می شود، گرچه گاهی، پوزیسیون های لجام گسیخته ای از گشایش حاصل می شود و آنگاه، عامل تاکتیکی تعیین کننده است.

از آنجایی که هر دو بازیکن کاملاً هوشیار هستند، هر دو از امکانات بازی آگاه هستند، هیچ یک دچار اشتباهات فاحش نمی شوند، استاد پوزیسیون حریف استادش را با دقت ارزیابی می کند تا دریابد که آیا نقاط ضعف کوچکی وجود دارد که بتوان از آن ها بهره برد. اگر هیچ ضعفی نبود، آنگاه استاد تلاش می کند به گونه ای بازی کند که حریفش را وادار کند تا پوزیسیونش را به نحوی تضعیف کند. اما اغلب بازی استاد با حریفی به همان اندازه قوی، تبدیل به مبارزه ای واقعی از جانب هر دو طرف برای کسب نوعی برتری می شود. در بسیاری از اوقات، فرصت ها مساوی باقی می ماند و بازی با تساوی پایان می یابد. در سایر موارد خاص، آنجایی که ملاحظات پوزیسیونی حاکم است، یکی از استادان در کسب برتری هایی کوچک موفق می شود، به تدریج آنها را زیاد می کند و سرانجام پیروز می شود. اما اغلب پیچیدگی های بزرگی پیش می آید و آنچنان برتری تدریجی به وجود نمی آید. تهدیدهای متقابل تاثیر فوری خود را بر بازی می گذارند و فرصت ها آشکارا از حرکتی به حرکت دیگر منتقل می شود. اینک،

استاد شطرنج در برابر شطرنج باز آماتور

این رو است که در بازی های همزمان (سیمولتانه) به دفعات شرایطی پیش می آید که استاد در مورد شاخه های عمیق استراتژیک فکر می کند تا پاسخی ضد بازی آماتور، که حاصل آنالیز تاکتیکی بسیار سطحی یا بدون هیچگونه آنالیز بوده است، بدهد.

به دو دلیل استاد در هر پوزیسیونی بهترین پاسخ ممکن را می دهد. اولاً، چنانچه حریف بهترین شاخه را در برابر حرکت مشکوک استاد بیابد دارای برتری می شود که می تواند منجر به شکست استاد شود. ثانیاً، چنانچه بازی بعداً توسط تحلیل گران بررسی شود بازی پر اشتباه استاد مورد سوال و نقد قرار خواهد گرفت.

۹- سبک های بازی شطرنج

تمامی استادان به یک سبک شطرنج بازی نمی کنند. بعضی تهاجمی بازی می کنند و عده ای دیگر ترجیح می دهند که یک پوزیسیون دفاعی مستحکم بنا سازند. برخی علاقه شدیدی به ترکیبات سریع از خود نشان می دهند، سایرین گسترش پوزیسیونی آرام را می پسندند. بنابراین سبک بازی تا حدی به خلق و خوی شطرنجباز بستگی دارد.

پوزیسیون های فراوانی وجود دارند که می توان، بسته به پست بازیکن، به صورت متعددی آن ها را اداره کرد. پوزیسیون هایی نیز وجود دارند که گونه خاصی از بازی را می طلبند و هرگونه انحراف از آن گونه بازی سبب تضعیف پوزیسیون می شود.

حتی می توان گفت که یک سبک بازی استادی و یک سبک بازی آماتوری وجود دارد. به عنوان مثال، چند سال قبل پوزیسیونی خاص به تعدادی از استادان و آماتورها نشان داده شد. قابل توجه است که استادان همگی موافق یک شاخه خاص به عنوان بهترین بودند. در حالی که آماتورها تقریباً همگی بر روی شاخه دیگری متفق القول بودند.

گوش به زنگ باشد و حداکثر بهره را از تمامی حرکات ضعیف و اشتباهات آماتور ببرد.

پیروزی بازی توسط استاد بسیار ساده تر است، زیرا که آماتور تمایل به انجام، نه تنها یک، بلکه تعداد زیادی حرکت ضعیف و اشتباه در جریان یک بازی دارد. زیان اشتباهات پیش رونده است. بهره برداری از سه اشتباه در یک بازی بسیار آسان تر و خطرات آن بسیار جدی تر از سه برابر یک اشتباه است. هر زمان که آماتور حرکت ضعیفی می کند، استاد با حرکتی قوی پاسخ می دهد. حرکات ضعیف پیایی آماتور، استاد را قادر می سازد که برتریش را بیفزاید. زمانی که اشتباهات بزرگ و حرکات ضعیف فراوان باشند، برتری استاد به سرعت غالب می شود و آماتور به سمت شکستی زود هنگام و کوبنده سوق داده می شود.

۸- بهترین حرکت

در بازی آماتورها باهم گاهی آن ها حرکتی تهاجمی انجام می دهند که خود می دانند (یا شاید نمی دانند) زمانی کارساز است که حریف نتواند پاسخی مناسب برای آن بیابد. به بیان دیگر، آن ها برای کسب برتری قابل توجه، روی ناشی گری حریفان و ناتوانی او در آنالیز درست موقعیت قمار می کنند.

این نوع بازی شطرنج، خالی از اشکال نیست. یک استاد هیچگاه این نوع بازی شطرنج را دنبال نمی کند حتی اگر بداند که به احتمال فراوان حریف آماتورش پاسخ درست به حرکت تهاجمی، ولی از نظر تئوری ضعیف او را نمی یابد. در هر پوزیسیونی او باید به دنبال قوی ترین پاسخ تئوریک باشد. بدون توجه به اینکه آیا حریفش نیز استاد است یا ضعیفترین آماتور است. گهگاه یک استاد ممکن است پاسخی کمی ضعیفتر بدهد تا حریفش را گمراه کند ولی او به طور معمول حرکتی کاملاً بی نقص یا مشکوک انجام نمی دهد تا به علت بی تجربگی حریفش به راحتی و به سرعت ببرد. از

زود هنگام باز می دارد، بعضی اوقات، مبتدی سوارها را بی منظور حرکت می دهد که مانع تصمیم گیری سریع استاد حتی در پوزیسیون های مطلوب می شود.

۱۲- استاد در برابر بازیکن قهوه خانه ای

بازی بازیکن قهوه خانه ای اغلب شامل مجموعه ای از حرکات ضعیف و نه اشتباهات آشکار است. بازی او جالب تر است زیرا گرچه زود از تئوری فاصله می گیرد، ولی پاسخ های قابل قبولی می دهد که با بازی مناسب، می تواند منفعت فراوانی نصیب خود کند.

در این نوع بازی، استاد معمولاً با بهره گیری از نقاط ضعف حریفش مجموعه ای از برتری های کوچک را جمع می کند. برخی از این برتری ها چنان اندک هستند که به چشم بازیکنان آموزش ندیده نمی آید. اما با حرکات ضعیف تر پیاپی بازیکن قهوه خانه ای، برتری استاد بزرگتر و بزرگتر می شود تا سرانجام کوبنده شود. با این وجود، تخصص بازیکن قهوه خانه ای، مهارت تاکتیکی اش، باید با دقت فراوان توسط استاد زیر نظر گرفته شود. زیرا که در یک کورس طولانی، ضربه تاکتیکی بیشتر از ضربه استراتژیک تاثیر گذار است.

۱۳- استاد در برابر آماتور کتابخوان

بازی آماتور کتابخوان در کل مرحله گشایش اغلب از نظر تئوری صحیح است. اغلب در وسط بازی است که اشتباهات این بازیکنان شروع می شود. آن ها اکثراً از یافتن استراتژی صحیح ناتوان هستند و اغلب فاقد هرگونه استراتژی هستند و به سادگی حرکت به حرکت بازی را دنبال می کنند. آن ها همچنین آنالیزهای غیردقیقی دارند و به دلیل بازی تاکتیکی نادرست دچار مشکل می شوند.

در برابر بازیکن کتابخوان، استاد نخستین برتریش را در وسط بازی کسب می کند. زمانی که او یک حرکت

اگرچه جا دادن آماتورها در گروه های خاصی دشوار است، ما آن ها را به صورت سرانگشتی به سه دسته تقسیم کردیم:

الف- مبتدی، که بازی او خالی از هدف بوده و با بی دقتی سوارها و پیاده ها را از دست می دهد و در همان ابتدای بازی تمامی ابتکار عمل را از دست می دهد.

ب- بازیکن قهوه خانه ای^۱، که اهل کتابخوانی نیست، از تئوری گشایش منحرف می شود و از ظرافت های وسط بازی و آخر بازی کم و بیش بی اطلاع است. هر چند که اغلب، این بازیکنان به دلیل تجربه بالایشان از توانایی تاکتیکی خوبی برخوردار هستند.

پ- بازیکن کتابخوان، گشایش بازی او نسبتاً دقیق است اما در کش از توانایی تحلیلی تاکتیکی و استراتژیک در وسط و آخر بازی قدری محدود است. بازیکنان کتابخوان را می توان به دو دسته تقسیم کرد: آن هایی که بر خلاف مطالعاتشان، هنوز نسبتاً ضعیف بازی می کنند و آن هایی که نه تنها تئوری را می دانند بلکه در وسط و آخر بازی نیز قوی کار می کنند. به بیان ساده تر، آن هایی که مسیر استاد شدن را پیدا کرده اند.

۱۱- استاد در برابر مبتدی

از آنجایی که بازی مبتدی بدون هدف است و از پاسخ فشار با فشار متقابل ناتوان است و حرکات ضعیف متعددی انجام می دهد، استاد اغلب در همان ابتدای بازی به برتری قابل توجهی دست می یابد و بازی در اندک حرکاتی پایان می یابد. در طرف مقابل، بازی مبتدی گاهی غالباً از حرکات دفاعی تشکیل می شود. بخصوص حرکات پیاده های که کمکی به مبتدی برای پیروزی نمی کند ولی حریفش را از حمله شدید

^۱ به نظر می رسد که در زمان چاپ این کتاب علاقمندان به شطرنج در اروپا در قهوه خانه ها بازی می کردند

استاد شطرنج در برابر شطرنج باز آماتور

پذیرفت. این فرایند از شروع قرن شانزدهم و بالاخص سال ۱۸۵۰ میلادی تاکنون در جریان بوده است.

بعضی گشایش‌ها چون روی لویز، گامبی وزیر و دفاع سیسیلی بسیار بیشتر از بقیه آنالیز شده‌اند زیرا در بازی‌های مسابقات موثرتر بوده‌اند. برخی گشایش‌ها هم تنها در برهه‌ای از زمان رایج بوده‌اند.

این تحقیقات در بازی گشایشی باعث گردآوری اطلاعات وسیعی در مورد اینکه در یک پوزیسیون گشایشی چه اتفاقاتی می‌تواند روی دهد، شده است. موفقیت‌آمیزترین شاخه‌های هر گشایش (منظور آن‌هایی است که توسط استادان امروزی برای کسب تساوی و یا بیشتر در حین گشایش توصیه می‌شود) به عنوان "تئوری" شناخته می‌شوند. در بحث‌های شطرنجی بارها شنیده می‌شود که "تئوری توصیه می‌کند..." یا "حرکت تئوری این است..."

تئوری شطرنج را کد نیست. هر سال تعداد خاصی شاخه‌های نوین کشف می‌شوند و در هر دهه تعدادی از شاخه‌های قدیمی کنار گذاشته می‌شوند زیرا به اندازه کافی موثر به نظر نمی‌رسند.

۱۵- شطرنج کتابی

در هر کشوری که شطرنج متداول است کتاب‌هایی هم در مورد شروع و آخر بازی وجود دارد که شاخه‌های موفقیت‌آمیز در مسابقات را ارائه می‌کنند. استادان از این شاخه‌ها پیروی می‌کنند زیرا دلیل بهترین بودن آن شاخه‌ها و معایب شاخه‌های دیگر را درک می‌کنند. آماتورها اغلب این شاخه‌ها را دنبال می‌کنند چون در کتاب‌ها نوشته شده‌اند و چون احساس می‌کنند که با تقلید از کتاب دچار مشکل نمی‌شوند. در واقع، مبتدیان اغلب تصور می‌کنند که بازی شطرنج موفقیت‌آمیز به آگاهی طبق عادت از شاخه‌های کتابی بستگی دارد.

ضعیف را شناسایی کرد، بر روی آن تمرکز می‌کند و به تدریج پوزیسیون آماتور ضعیف‌تر می‌شود.

البته تعدادی مشخص از بازیکنان آماتور کتابخوان خیلی قوی هستند که نه تنها گشایش‌های درست و تئوریک بازی می‌کنند، بلکه درک نسبتاً عمیقی هم از وسط بازی دارند که باعث می‌شود بازی قابل‌توجهی انجام دهند. در برابر چنین بازیکنانی، استاد باید با تکیه بر برتری‌های بسیار جزئی که دارد پیروز شود. در رویروی چنین بازیکنانی است که استادان اغلب مساوی می‌کنند و حتی در بازی همزمان (سیمولتانه) به علت اختلاف زمان آنالیز موجود بین استاد و آماتور قوی می‌بازند. تفاوت این آماتورها با استادان در این است که درک آن‌ها از پوزیسیون‌های شطرنج به اندازه کافی عمیق نیست و در کل بازی تاکتیکی ضعیف‌تری دارند. هر چند که استاد نمی‌تواند همیشه از ضعف تاکتیکی آن‌ها استفاده کند، به خصوص اگر آماتور پوزیسیون را آرام نگاه داشته باشد.

ب- برخی عبارات شطرنجی

۱۴- تئوری شطرنج

پس از آنکه شطرنج برای مدتی طبق قوانین حاضر بازی شد، مشخص گردید که توالی خاصی از حرکات گشایشی موفق‌تر هستند. این توالی‌ها بارها و بارها بازی شدند و سرانجام صاحب نام شدند. با گذر زمان، آن شاخه‌های گشایشی که بیشترین موفقیت را دارا بودند به کرات در مسابقات استفاده می‌شدند. استادان نقاط قوت و ضعف این گشایش‌ها را بررسی کردند و کوشیدند تا شاخه‌های قوی‌تر را گسترش دهند و راه‌هایی برای درهم‌شکستن شاخه‌های ضعیف‌تر بیابند. بخشی از آنالیزهای آنان به صورت عملی در مسابقات پیاده شد و بخشی دیگر به صورت تئوری انجام

CHESS MASTER VS. CHESS AMATEUR Max Euwe and Walter Meiden

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

کتابی که پیش رو دارید اثر ماکس ایوه (۱۹۰۱-۱۹۸۱) قهرمان اسبق جهان و ریاضیدان هلندی است. این کتاب مانند اثر ارزشمند دیگر نویسنده (راه استادی در شطرنج) شامل ۲۵ بازی آموزنده بین استاد و آماتور است و در واقع، مکمل کتاب یاد شده محسوب میشود. در این کتاب نیز تمامی بازیها از ابتدا تا انتها به صورت حرکت به حرکت شرح داده شده اند و مسائل استراتژیک تاکتیکی و قواعد کلاسیک شطرنج به نحو احسن توضیح داده شده اند. یکی از اهداف اساسی مطالعه کتاب پیشرو آشنایی با روند تفکر و طرح ریزی یک استاد و چگونگی اجرای آن طرح می باشد.

